

Η Αίγυπτος και το ενδεχόμενο μιας μετα-Νετανιάχου προσέγγισης Τουρκίας-Ισραήλ Γεώργιος Κουτσούμης Αναλυτής Μέσης Ανατολής

Η ταχεία αναδιάταξη των συμμαχιών στη Μέση Ανατολή φέρνει την Αίγυπτο στο επίκεντρο του ελληνικού στρατηγικού ενδιαφέροντος. Το Κάιρο επιχειρεί να διατηρήσει την αυτονομία των κινήσεών του, παραμένοντας εκτός της «Συμφωνίας της Μέκκας», ενώ ταυτόχρονα εμβαθύνει την εξομάλυνση των σχέσεών του με την Τουρκία και διατηρεί ανοικτούς διαύλους με τη Σαουδική Αραβία, το Ισραήλ και το Ιράν. Για την Αθήνα, η εξέλιξη αυτή αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία υπό το ενδεχόμενο μιας μελλοντικής επαναπροσέγγισης Τουρκίας-Ισραήλ, ιδιαίτερα σε μια μετα-Νετανιάχου περίοδο. Κατεβάστε Ταξιδιωτικούς Οδηγούς

Η Ελλάδα καλείται επομένως να θωρακίσει εγκαίρως τη στρατηγική της σχέση με την Αίγυπτο, όχι στη βάση της κοινής επιφυλακτικότητας απέναντι στην Άγκυρα, αλλά μέσα από ένα μόνιμο πλέγμα αμοιβαίων συμφερόντων στην Ανατολική Μεσόγειο.

Στον ελληνικό σχεδιασμό για τη Μέση Ανατολή, η Αίγυπτος πρέπει να αποκτήσει ακόμη μεγαλύτερο βάρος. Η απόφαση του Καΐρου να παραμείνει, τουλάχιστον προς το παρόν, εκτός της «Συμφωνίας της Μέκκας» δεν σημαίνει απομάκρυνση από τη Σαουδική Αραβία, την Τουρκία και το Πακιστάν. Η Αίγυπτος συμμετέχει στον τετραμερή μηχανισμό διαβουλεύσεων R-4 και έχει δηλώσει ότι εξετάζει σοβαρά τη συμφωνία, αλλά αποφεύγει τη ρήτρα συλλογικής άμυνας που θα μπορούσε να περιορίσει την ελευθερία κινήσεών της.

Η στάση αυτή εξυπηρετεί μια ευρύτερη αιγυπτιακή στρατηγική ισορροπιών. Το Κάιρο θέλει να διατηρεί ταυτόχρονα τη στρατηγική σχέση με τη Σαουδική Αραβία, την εξομάλυνση με την Τουρκία, τη συνθήκη ειρήνης με το Ισραήλ, τις σχέσεις με Ελλάδα και Κύπρο και ανοικτούς διαύλους με το Ιράν. Παράλληλα διευρύνει τις σχέσεις του με την Κίνα, με τον Σι Τζινπίνγκ και τον Αμπντέλ Φατάχ αλ Σίσι να συμφωνούν μόλις στις 2 Σεπτεμβρίου σε βαθύτερη συνεργασία στους τομείς ασφάλειας, οικονομίας και άμυνας. Κατεβάστε Ταξιδιωτικούς Οδηγούς

Για την Ελλάδα, αυτή η αιγυπτιακή αυτονομία αποτελεί στρατηγικό πλεονέκτημα. Η Αθήνα πρέπει να επιδιώξει να παραμείνει η σχέση Ελλάδας-Αιγύπτου ένας από τους σταθερότερους άξονες της αιγυπτιακής εξωτερικής πολιτικής, ανεξάρτητα από την πορεία των σχέσεων Καΐρου-Άγκυρας.

Το δυσμενέστερο σενάριο για την Αθήνα

Το μεγαλύτερο μεσοπρόθεσμο ερώτημα δεν είναι όμως μόνο τι θα κάνει η Αίγυπτος με τη «Μέκκα». Είναι τι θα συμβεί εάν μετά τις ισραηλινές εκλογές και ενδεχόμενη αποχώρηση του Μπενιαμίν Νετανιάχου υπάρξει επαναπροσέγγιση Τουρκίας-Ισραήλ.

Σήμερα η ένταση Άγκυρας-Ιερουσαλήμ ευνοεί αντικειμενικά τη στρατηγική σημασία της Ελλάδας και της Κύπρου για το Ισραήλ. Οι διαφορές όμως δεν είναι αποκλειστικά

προσωπικές μεταξύ Νετανιάχου και Ερντογάν. Αφορούν τη Συρία, την τουρκική στρατιωτική παρουσία, τη Χαμάς, τη Γάζα και τον ανταγωνισμό για την περιφερειακή επιρροή. Επομένως, η αποχώρηση Νετανιάχου δεν θα τις εξαφανίσει αυτομάτως.

Θα μπορούσε, ωστόσο, να αφαιρέσει ένα σημαντικό πολιτικό και προσωπικό εμπόδιο και να επιτρέψει την επανέναρξη μιας πραγματιστικής συνεννόησης Άγκυρας-Ιερουσαλήμ.

Για την Αθήνα αυτό θα ήταν πολύ σημαντικό. Η Ελλάδα δεν πρέπει να οικοδομήσει τη στρατηγική της στην υπόθεση ότι η σημερινή ισραηλινοτουρκική αντιπαράθεση είναι μόνιμη.

Εάν Τουρκία και Ισραήλ καταλήξουν σε συμβιβασμό για τη Συρία, περιορίσουν τις διαφορές τους στη Γάζα και αποκαταστήσουν την αμυντική και οικονομική συνεργασία τους, η Τουρκία θα μπορούσε να βρεθεί ταυτόχρονα μέσα στη «Μέκκα», σε στρατηγική προσέγγιση με την Αίγυπτο και ξανά σε λειτουργική σχέση με το Ισραήλ.

Αυτό θα αποτελούσε σαφώς το δυσμενέστερο περιφερειακό περιβάλλον για την Ελλάδα. Κατεβάστε Ταξιδιωτικούς Οδηγούς

Η Ελλάδα δεν πρέπει να εξαρτάται από τις αντιθέσεις των άλλων

Από εδώ προκύπτει και το βασικό ελληνικό στρατηγικό συμπέρασμα. Η Αθήνα δεν πρέπει να στηρίζει τη θέση της στη Μέση Ανατολή στην αντιπαράθεση Τουρκίας-Ισραήλ ούτε στις επιφυλάξεις Αιγύπτου-Τουρκίας. Και τα δύο μπορούν να μεταβληθούν.

Η σχέση με το Ισραήλ πρέπει συνεπώς να αποκτήσει τέτοιο θεσμικό, τεχνολογικό, αμυντικό και οικονομικό βάθος, ώστε να παραμένει στρατηγική για το Ισραήλ ακόμη και εάν αυτό αποκαταστήσει τις σχέσεις του με την Τουρκία. Η «Ασπίδα του Αχιλλέα», οι κοινές ασκήσεις, η αμυντική βιομηχανία, η ενέργεια και η συνεργασία Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ πρέπει να αντιμετωπισθούν ακριβώς υπό αυτό το πρίσμα.

Αντίστοιχα, η σχέση με την Αίγυπτο πρέπει να θωρακιστεί περισσότερο. Η προσέγγιση Καΐρου-Άγκυρας είναι ήδη πραγματικότητα: τον Φεβρουάριο του 2026 οι δύο χώρες συμφώνησαν να εμβραθύνουν τον στρατηγικό συντονισμό τους σε σειρά περιφερειακών ζητημάτων. Η ελληνική απάντηση δεν πρέπει να είναι η προσπάθεια ανακοπής αυτής της σχέσης, αλλά η δημιουργία τέτοιου πλέγματος κοινών συμφερόντων με την Αίγυπτο ώστε η συνεργασία με την Ελλάδα να παραμείνει χρήσιμη. Κατεβάστε Ταξιδιωτικούς Οδηγούς

Σε αυτό το πλαίσιο αποκτούν μεγαλύτερη σημασία η οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών, οι ενεργειακές διασυνδέσεις, η ηλεκτρική σύνδεση Ελλάδας-Αιγύπτου, η αμυντική συνεργασία και κυρίως η διατήρηση της τριμερούς Ελλάδας-Αιγύπτου-Κύπρου ως μόνιμου θεσμικού σχήματος της Ανατολικής Μεσογείου.

Το ελληνικό ζητούμενο

Η Ελλάδα πρέπει τελικά να προετοιμάζεται όχι για τη σημερινή Μέση Ανατολή, αλλά για εκείνη που μπορεί να προκύψει μετά τις ισραηλινές εκλογές.

Το δυσκολότερο σενάριο για την Αθήνα θα ήταν μια Τουρκία που θα διατηρεί τη θεσμική αμυντική σχέση της με Σαουδική Αραβία και Πακιστάν μέσω της «Μέκκας», θα έχει ολοκληρώσει την εξομάλυνση με την Αίγυπτο και ταυτόχρονα θα έχει αποκαταστήσει μια πραγματιστική σχέση με το Ισραήλ.

Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, η Ελλάδα δεν μπορεί να ανταγωνιστεί την Τουρκία μόνο γεωγραφικά ή στρατιωτικά. Πρέπει να καταστεί χρήσιμος εταίρος: για το Ισραήλ στην άμυνα, την τεχνολογία και την ευρωπαϊκή του σύνδεση· για την Αίγυπτο στην Ανατολική Μεσόγειο, την ενέργεια και την ΕΕ· για τη Σαουδική Αραβία στην ασφάλεια και στις ευρωπαϊκές διασυνδέσεις· και για τον Λίβανο στην ενίσχυση των κρατικών του θεσμών. Κατεβάστε Ταξιδιωτικούς Οδηγούς

Αυτή πρέπει να είναι η ελληνική απάντηση στη «Μέκκα»: όχι η δημιουργία ενός αντιτουρκικού άξονα που εξαρτάται από τις συγκρούσεις της Άγκυρας με τρίτους, αλλά ένα πλέγμα μόνιμων ελληνικών συμφερόντων που θα επιβιώνει ακόμη και εάν Τουρκία, Ισραήλ και Αίγυπτος βελτιώσουν τις μεταξύ τους σχέσεις.

Η κρίσιμη αρχή για την Αθήνα είναι απλή: η Ελλάδα πρέπει να είναι απαραίτητη στους εταίρους της για όσα η ίδια προσφέρει και όχι επειδή εκείνοι βρίσκονται σε σύγκρουση με την Τουρκία. Κατεβάστε Ταξιδιωτικούς Οδηγούς

Προϋπόθεση, ωστόσο, για την αποτελεσματικότητα οποιασδήποτε ελληνικής στρατηγικής είναι η ύπαρξη σταθερής πολιτικής βούλησης. Η οικοδόμηση συμμαχιών και η ενίσχυση της αποτρεπτικής ισχύος χάνουν μέρος της αξίας τους εάν, όταν εκδηλώνονται τουρκικές προκλήσεις, η Αθήνα εμφανίζεται διστακτική στην αξιοποίηση των διπλωματικών, πολιτικών και αμυντικών εργαλείων που διαθέτει. Η Ελλάδα οφείλει να συνδυάζει την επιδίωξη του διαλόγου με σαφή όρια και συνέπεια στην υπεράσπιση των κυριαρχικών δικαιωμάτων και των στρατηγικών της συμφερόντων. Η αξιοπιστία της έναντι συμμάχων και αντιπάλων εξαρτάται τελικά όχι μόνο από τις δυνατότητες που διαθέτει, αλλά και από την αποφασιστικότητα με την οποία είναι διατεθειμένη να τις αξιοποιήσει.